

Студент 4 курсу
фінансового факультету ХНЕУ

ВИКОРИСТАННЯ ТАКСОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ДЛЯ ОЦІНКИ ЯКОСТІ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ БАНКУ

Анотація. Розглянуто сутність поняття якості кредитного портфеля банку. Розроблено та реалізовано алгоритм побудови інтегрального таксономічного показника оцінки якості кредитного портфеля банку та запропоновано рекомендації щодо її покращення.

Аннотация. Рассмотрена сущность понятия качества кредитного портфеля банка. Разработан и реализован алгоритм построения интегрального таксономического показателя оценки качества кредитного портфеля банка предложены рекомендации по ее улучшению.

Annotation. The paper focuses on the essence of the concept of a bank loan portfolio quality. The algorithm of construction of an integrated taxonomic index of assessing the quality of a bank loan portfolio has been developed and implemented and recommendations for its improvement have been given.

Ключові слова: кредитний портфель, якість кредитного портфеля, інтегральна таксономічна оцінка, вектор-еталон.

Кредитний портфель слугує не тільки основним джерелом доходів банку, але й головним джерелом ризику розміщення активів. Наявність великої кількості проблемних кредитів, формування резерву в недостатній кількості, надання великих кредитів одному позичальнику погіршує якість кредитного портфеля, а значить, знижуються можливості банку щодо отримання необхідного доходу для розрахунку за своїми зобов'язаннями перед клієнтами. Тому дуже важливою є обґрунтована оцінка якості кредитного портфеля банку. Під якістю кредитного портфеля слід розуміти таку властивість його структури, яка має здатність забезпечувати максимальний рівень прибутковості при припустимому рівні кредитного ризику й ліквідності балансу [1].

Метою статті є інтегральна оцінка якості кредитного портфеля ПАТ "Укрсоцбанк" на основі використання методу таксономії.

До основних переваг інтегрального показника можна зарахувати [2]: по-перше, він синтезує в собі весь вплив включених у дослідження показників; по-друге, зводить проблему оцінки якості кредитного портфеля банку до одного кількісного значення, що значно полегшує економічну інтерпретацію отриманих результатів; по-третє, не вимагає попереднього виділення підмножин сильно корельованих ознак і не приводить до виділення декількох некорельованих факторів.

Одним із методів інтегральної оцінки є метод таксономії, запропонований В. Плютою. Використанню таксономічного аналізу для оцінки та обґрунтування економічних явищ присвячено праці таких вітчизняних вчених, як: Малярець Л. М., Пономаренка Н. М., Бражникова А. С., Литовченка Е. Ю. та ін. [2 – 5].

Побудова інтегрального таксономічного показника оцінки якості кредитного портфеля ПАТ "Укрсоцбанк" починається з формування матриці спостережень, яка представлена даними за період з 2009 по 2011 рр. (табл.1), що дозволить отримати загальну картину змін, які відбулися в наборі ознак, які досліджуються в динаміці. Система показників для побудови інтегрального таксономічного показника оцінки якості кредитного портфеля ПАТ "Укрсоцбанк" здійснена на основі теоретичного узагальнення.

Вихідні дані для розрахунку інтегрального таксономічного показника оцінки якості кредитного портфеля ПАТ "Укрсоцбанк"

№ п/п	Назва показника	2009 р.	2010 р.	2011 р.
K1	Коефіцієнт частки кредитів у загальних активах	0,7915	0,785	0,7334
K2	Коефіцієнт несплачених позик	0,6619	0,82	0,8939
K3	Коефіцієнт забезпеченості позик	1,112	1,1859	1,1715
K4	Коефіцієнт захищеності позик сумою створеного резерву	0,1257	0,2129	0,2817
K5	Коефіцієнт покриття позик власним капіталом	0,1669	0,2119	0,1904
K6	Коефіцієнт покриття класифікованих позик (Кп.к.п.)	0,7686	1,2955	1,8034
K7	Коефіцієнт питомої ваги зважених класифікованих позик	0,1283	0,2745	0,3433
K8	Коефіцієнт використання залучених коштів	1,0604	1,0047	1,0174
K9	Рентабельності процентних витрат	2,0289	2,1491	2,432
K10	Дохідність кредитних вкладень	0,182	0,1542	0,1507
K11	Питома вага доходів від надання кредитів у загальній сумі доходів	0,8988	0,8677	0,821
K12	Дохідність активів за рахунок кредитних операцій	0,1441	0,121	0,1105
K13	Коефіцієнт ефективності кредитних вкладень	0,0031	0,0006	-0,0013
K14	Максимальний розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7)	0,1117	0,1072	0,1645
K15	Норматив великих кредитних ризиків (Н8)	0,1117	0,2124	0,4481
K16	Норматив максимального розміру кредитів гарантій та поручительств, наданих одному інсайдеру (Н9)	0,0435	0,0463	0,044
K17	Норматив максимального сукупного розміру кредитів, гарантій та поручительств, наданих інсайдерам (Н10)	0,0514	0,0573	0,055

Отримані значення слугують вихідними величинами при побудові показника рівня розвитку. Алгоритм побудови таксономічного показника представлено на рис. 1 [3].



Рис. 1. Алгоритм побудови таксономічного показника розвитку

Відповідно до алгоритму, представленого рис. 1, на основі елементів матриці за критерієм МініМак сформовано вектор-еталон, до якого включено максимальні значення показників-стимуляторів та мінімальні значення показників-дестимуляторів.

Оскільки ознаки, включені в матрицю спостережень, неоднорідні, описують різні властивості об'єктів і різняться одиницями вимірів, необхідно виконати попередні перетворення для стандартизації ознак. Одержану матрицю стандартизованих елементів та вектор-еталон у стандартизованому вигляді представлено у табл. 2

Таблиця 2

Результати стандартизації даних

Стандартизована матриця			Еталон
0,8284	0,5784	-1,4068	0,8284
-1,3437	0,2900	1,0537	-1,3437
-1,3901	0,9202	0,4700	0,9202
-1,2700	0,9202	1,1739	1,1739
-1,2425	1,2062	0,0363	1,2062
-1,2322	0,0150	1,2172	1,2172
-1,3430	0,2878	1,0552	-1,3430
1,3803	-0,9566	-0,4238	1,3803
-1,0323	-0,3210	1,3533	1,3533
1,4068	-0,5784	-0,8284	1,4068
1,1353	0,1626	-1,2979	1,1353
1,3466	-0,2993	-1,0474	1,3466
1,2765	-0,1110	-1,1655	1,2765
-0,6189	-0,7918	1,4107	-0,7918
-1,0335	-0,3192	1,3527	-1,0335
-0,9806	1,3728	-0,3922	-0,9806
-1,3042	1,1257	0,1785	-1,3042

Результати розрахунків коефіцієнта таксономії зображено на рис. 2.

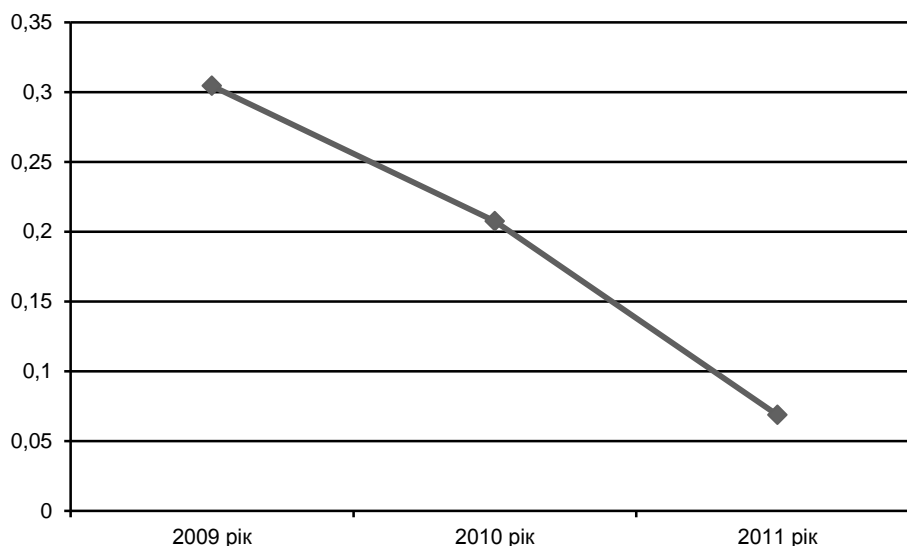


Рис. 2. Динаміка коефіцієнта таксономії у 2009 – 2011 рр.

Слід відмітити, що інтегральний таксономічний показник оцінки якості кредитного портфеля ПАТ "Укрсоцбанк" має чітку тенденцію до скорочення, що свідчить про погіршення якості кредитного портфеля банку. При цьому необхідно враховувати той факт, що значення інтегрального таксономічного показника не дуже наближене до нуля. Така ситуація пояснюється тим, що протягом періоду, який аналізується, дохідність кредитного портфеля зменшувалась, а ризик зростав.

Для підвищення якості кредитного портфеля банку необхідно знизити кількість сумнівних кредитів та кредитів із затримками виплат, зменшити рівень витрат банку, або збільшити рівень доходів.

Наук. керівн. Тисячна Ю. С.

Література: 1. Жариков В. В. Управление кредитными рисками : учебное пособие / В. В. Жариков, М. В. Жарикова, А. И. Евсейчев. – Тамбов : Изд. Тамб. гос. техн. ун-та, 2009. – 244 с. 2. Плюта В. Сравнительный многомерный анализ в экономических исследованиях. Методы таксономии и факторного анализа / В. Плюта. – М. : Статистика, 1980. – 152 с. 3. Малярец Л. М. Управління процесом росту власного капіталу підприємства : монографія / Л. М. Малярец, Н. М. Пономаренко. – Х. : ХНЕУ, 2011. – 131 с. 4. Бражников А. С. Методы оценки качества кредитного портфеля коммерческого банка [Электронный ресурс] / А. С. Бражников. – Режим доступа : <http://eco-nomicus.ru/banki/64-kreditnyi-portfel-banka.ht>. 5. Литовченко Е. Ю. Методические подходы к комплексной оценке финансовой устойчивости предприятий электронной отрасли / Литовченко Е. Ю., Головки В. А. // Бизнесинформ. – 2012. – № 1. – С. 102–104.